

Feest H. Thomas van Aquino o.p. – 28 januari 2018 – Dominicuskerk Utrecht

'GIJ ZIJT HET LICHT DER WERELD'- HET GAAT OM VERBINBDING

lezingen: 1 Korinthiërs 12, 7-11; Matteüs 5, 13-19

Jullie zijn het licht der wereld. Dit kun je dubbel opvatten. Eerste mogelijkheid is: God heeft jullie een lamp gegeven waardoor je kunt zien wat hier op aarde gebeurt; kijk in het schijnsel van dat licht naar de werkelijkheid, naar het leven, kijk er als het ware met de ogen van God naar, speurend hoe Hij daarin aan het werk is - 'zoeken naar sporen van God' heet dit. Dat laatste klinkt mooi, maar ook wat zweverig. Hoe moet ik me dit voorstellen?

Huub Oosterhuis schreef ooit:

*In een wereld waar ongeremde winzucht heerst en niets ontziend geweld,
zien wij mensen die elkaar niet laten vallen, en pijn en moeite niet tellen.
Mensen die steeds weer opnieuw beginnen – tot hen kun je ook gaan behoren.
Hoe moet je dat noemen, dat wat hen drijft? Rede? Dwaasheid? Hart?
Soms is het of het iemand is in hen, een ander in hen verborgen,
onzichtbare, onbedwingbare kracht die hen gaande houdt, wekt, draagt,
die nog geen naam heeft; die "God" genoemd wordt.*

Het is menselijk om te zeggen: dat goede is een druppel op een gloeiende plaat; maar een gelovige ziet God hier aan het werk, Hij die machtiger is dan alle geweld. Jezus dacht men ook klein te krijgen, maar Hij is sterk teruggekomen. Geloof doet je anders kijken naar de aarde, je ontdekt perspectief, uitzicht, zoals voor een verliefd mens de wereld er ook anders uit gaat zien. *Genesis* - dat betekent letterlijk 'wording' - gebeurt nog steeds. Dat is contemplatie in dominicaanse zin - het is Thomas uit het hart gegrepen: hoe God nog altijd bezig is het goede te scheppen midden in de vernieling. Thomas ziet alles, niets uitgezonderd, 'sub ratione Dei', onder het opzicht van God: hoe Hij hier in het spel is en aan het werk. Het maakt verschil of je in 'mensen die pijn en moeite niet tellen' - een druppel - God aan het werk ziet - 'verborgen onbedwingbare kracht' - of niet.

Een generaal-kapittel van de broeders zegt over contemplatie:

*Contemplatie in de dominicaanse traditie is het niet een aparte geestelijke oefening,
maar een houding waarin je je voortdurend nieuw open stelt
voor de scheppende en reddende aanwezigheid van God
in 'het gewone', in het geleefde leven, ook buiten heilige plaatsen en tijden,
Het is: oog hebben voor de manier waarop God spreekt zonder zich op te dringen:
in een moment van innerlijke rust, in een regel uit de Schrift,
in een goed en weldadig gesprek, in ontzag voor de schepping*
Een van de psalmen zingt: het licht van de Eeuwige schijnt ook in de zon,
niet enkel in het geloofsverhaal dat een lichtend baken is op onze zoektocht.

Er is nog een tweede betekenis van '*Jullie zijn het licht van de wereld*':
Deel het licht dat je is opgegaan, het nieuwe inzicht, met anderen.
Thomas schrijft: '*Verlichten is beter dan alleen zelf het licht te bezitten*',
daarom is het beter aan anderen door te geven wat men heeft geschouwd
dan alleen maar zelf te schouwen. *Contemplata aliis tradere* is het devies geworden.
Wat Oosterhuis schreef is een sprekend voorbeeld hiervan
het is *onthulling, a-letheia*, uit de verborgenheid halen, uit de doeken doen
wat er in de kern van de zaak aan de hand is.
Wat hij schrijft helpt mensen van nu om nieuw en anders te kijken naar de wereld,
hoe er sporen van God te onderkennen zijn in wat er gebeurt
dat is: '*tekenen van de tijd zien in het licht van het evangelie*'.

Het licht delen met anderen - in alle mogelijke vormen van prediking -
is nog om een andere reden belangrijk:
Het geloof moet niet in zichzelf opgesloten blijven, het moet verbinding maken,
in contact komen met kritische vragen, die je ook als de jouwe erkent.
Voor Thomas zijn kritische vragen en tegenargumenten geen bedreiging
maar juist nodig om je geloof scherp te houden.
Sterker gezegd: zonder twijfel wordt je geloof nooit volwassen.
Keer op keer begint hij een uiteenzetting met: '*Het schijnt eerder niet zo te zijn*'
Geen tegenwerping is voor hem te min om te vermelden.
En als hij zijn eigen visie heeft uitgesproken
gaat hij zorgvuldig in op de tegenargumenten,
waarbij hij ook aangeeft in welk opzicht ze een punt hebben.
Gods werk heeft de menselijke inbreng nodig, vandaar Thomas' beroemde uitspraak: '*de genade
bouwt voort op de natuur*'.
Niet een bevel 'senkrecht von oben' maakt mijn handelen goed,
maar mijn aanvoelen, mijn geweten, mijn staan in de werkelijkheid die ik eerbiedig.
Dat een stel predikers staat te roepen betekent niet dat de boodschap aankomt;
enkel wanneer hun woorden mijn zoeken naar zinvol leven raken, gebeurt het.

Hemel en aarde ontmoeten elkaar in de contemplatie
zoals een boom naar de hemel reikt maar geworteld staat in de aarde.
Kern van onze contemplatie is dan ook *het mensgeworden Woord*:
dat de machtige God zich verbindt met het kleine verhaal van mensen.
Een oproep aan ons, volgelingen van het mensgeworden Woord,
om ons ook te verbinden met die geschiedenis.
Contemplatie verwijdert ons niet van onze broeders en zusters,
maar doet ons naar hen kijken zoals God naar hen kijkt.

Jozef Essing o.p.